

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Üçüncü inikad
11 - XI - 1938 Cuma

Mündericat

	Sayıfa		Sayıfa
1 — Sabık zabıt hulâsası	16	3 — Seçimler	17
2 — Riyaset Divanmm Heyeti Umumiyyeye maruzatı	16	1 — Reiscümhur seçimi	17
1 — Ankara mebusu Reiscümhur Atatürkün vefat ettiğine dair Başvekâlet tezkeresi	16	4 — Andıçme	17
		1 — Reiscümhur Andıçmesi	17
		5 — Nutuklar	17
		1 — Reiscümhurun nutku	17:18

1 — SABIK ZABIT HULASASI

Birinci celse

Meclisin yüksek duygularına karşı Atatürkün tahassüs ve teşekkürlerini mutazammın cevabı telgraf ile

Hataylıların Türkiye'ye olan ebedî bağlılıklarının Büyük Millet Meclisine iblâğına dair telgraf okunduktan sonra

Encümenler seçimi için reyler toplandı ve tasnif

için celse tatil edildi.

İkinci celse

Seçim neticesi bildirildikten sonra pazartesi günü toplanılmak üzere inikada nihayet verildi.

Reis vekili
Refet Canitez

Kâtib
Bursa
Dr. Sadi Konuk

Kâtib
Çoruh
Ali Zırrh

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 11,12

BAŞKAN — Mustafa Abdülhalik Renda

KÂTİBLER : Naşid Uluğ (Kütahya), Kemal Ünal (Isparta), Cavid Oral (Niğde),
Dr. Sadi Konuk (Bursa)

BAŞKAN — Yoklama yapacağız.
(Afyon Karahisardan başlanarak yoklama yapılmıştır)

BAŞKAN — Ekseriyetimiz vardır, Meclis açılmıştır.

2 — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MARUZATI

1 — Ankara mebusu Reiscümhur Atatürkün vefat ettiğine dair Başvekâlet tezkeresi

BAŞKAN — Bir tezkere vardır, onu okutuyorum:

Büyük Millet Meclisi Yüksek Huzurlarına

Ankara mebusu Reiscümhur Atatürkün, müdavi ve müşavir tabiblerinin verdikleri ilişik raporda gösterildiği veçhile son teşrinin onuncu perşembe günü saat 9 dakika 5 de terki hayat ettiklerini onulmaz acı ve teessürlerle arz ederim.

11 - XI - 1938

Başvekil
C. Bayar

Rapor

Reiscümhur Atatürkün umumî hallerindeki vehamet, dün gece saat 24 de neşredilen tebliğden sonra her an artarak bugün, 10 ikinci teşrin 1938 perşembe sabahı saat dokuzu beş geçe Büyük Şefimiz derin koma içinde terki hayat etmişlerdir.

10 ikinciteşrin 1938

Dr. Akil Muhtar Özden
Dr. Neşet Ömer İrdelp
Nihad Reşad Belger
Dr. Abravaya Marmaralı

Dr. H. Diker
Dr. Süreyya Serter
Dr. Kâmil Berk
Mim Kemal Öke
Dr. Asım Arar
Dr. H. Alataş

BAŞKAN — Çok sayın arkadaşlarım, Büyük Halâskârmızın ölümünden hepimizin ve bütün milletin duyduğu elemnin ne kadar büyük ve derin olduğunu dündenberi gerek kendimizde ve gerek millette gördüğümüz büyük acılarla anlayoruz.

Bugün burada bunun için çok söz söylemek imkânı, Teşkilâtı Esasiye kanununun bize emrettiği bir vazife dolayısıyla, yoktur. Bunun başka bir güne talikma müsaadenizi rica ederim. Teşkilâtı Esasiyenin emrettiği vazifeyi ifa etmek, o da bizim için büyük bir vecibedir. Bu vazifeyi ifa etmeden evvel çok aziz ve büyük ölünün hatırasını tebciyen ayakta, beş dakika sükût ile, kalmanızı istirham ederim. (Hıçkrıklar ve ağlamalar).

(Ayakta beş dakika sükût edildi).

BAŞKAN — Vazifemize başlayalım.

1 — Reiscümhur seçimi

BAŞKAN — Teşkilâtı esasiye kanununun 34 nci maddesi mucibince Reiscümhur intihabına başlıyoruz. Kura çekeceğiz. (Ordu intihab dairesinden itibaren reyler toplandı).

Rey vermeyen arkadaşlar var mı? Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Nizamnamei dahilimiz mucibince kura ile dokuz arkadaş seçeceğiz. Tasnifi ara da, yine nizamnamemiz mucibince, burada aleni olarak yapılacaktır.

İsmail Mehmed Uğur (Sivas), Mebrure Gönenç (Afyon Karahisar), Faik Soylu (Niğde), Huriye Özü (Diyarbakır), Yahya Galib Kargı (Ankara), İsmail Hakkı Veral (Sinob), Numan

Aksoy (Antalya), Nuri Göktepe (Aydın), İsmet Eker (Çorum).

Bu arkadaşlar lütfen burada reyleri tasnif etsinler.

(Umumî heyet salonunda reyler tasnif edildi).

BAŞKAN — Neticeî ârayı arz ediyorum. Reiscümhur intihabı için 348 arkadaş iştirak etmiştir. 348 rey ve müttefikân Malatya mebusu İsmet İnönü Reiscümhur intihab edilmiştir.

(Şiddetli ve sürekli alkışlar).

Kendilerine haber vermek ve burada yemine davet etmek üzere celseyi 20 dakika tatil ediyorum.

Kapanma saati : 11, 45

İKİNCİ CELSE

Açılma saati : 12,10

BAŞKAN — M. Abdülhalik Renda

KÂTİBLER — Naşid Uluğ (Kütahya), Kemal Ünal (Isparta), Cavid Oral (Niğde), Dr. Sa-di Konuk (Bursa).

BAŞKAN — Celse açılmıştır.

4 — AND İÇME

1 — Reiscümhurun and içmesi.

(Reiscümhur İsmet İnönü Meclisin coşkun tezahüratı, sürekli ve şiddetli alkışları arasında başkanlık kürsüsüne geldiler).

REİSİCÜMHUR İSMET İNÖNÜ — Reiscümhur sıfatile Cümhuriyetin kanunlarına ve hakimiyeti milliyeye esaslarına riayet ve bunları

müdafaa, Türk milletinin saadetine sadıkane ve bütün kuvvetimle sarfı mesai, Türk Devletine teveccüh edecek her tehlikeyi kemali şiddetle men, Türkiyenin şan ve şerefini vikaye ve ilâya ve deruhde ettiğim vazifenin icabatına hasrimefis etmekten ayrılmıyacağım namusum üzerine söz veririm (Allah muvaffak etsin sesleri, şiddetli ve sürekli alkışlar).

5 — NUTUKLAR

1 — Reiscümhurun nutku.

REİSİCÜMHUR İSMET İNÖNÜ — Büyük Türk milletinin muhterem vekilleri,

Arkadaşlığımızla müftechir olan, şerefli vazifenizde kendi nefsi için bahtiyarlık bulan bu arkadaşımıza Devletin en yüksek vazifesini tevdi etmek teveccühünü gösterdiniz. Sizlere şimdiden çok samimî şükranımı takdim ederim.

Omuzlarımda hissettiğim ağır vazifeyi ifa ederken, tek istinadım, Büyük Türk milletinin itimadı ve bunun, sizin yardımınızla ve sizin dili-

nizden ifadesi olacaktır (Alkışlar, Allah muvaffak etsin sesleri).

Bu anda Atatürkün hatırası teselli bulmaz acılarla dolu olan kalbimizin aziz timsalidir. Atatürkün fevkalâde hizmetlerini bu günkü Türk Devletinin bünyesinde tam ve temiz eserler olarak tecessüm etmiş görüyoruz (Alkışlar). Kadir bilen ve büyük evlâd yetiştiren milletimizin yüreğinde, (Kemal Atatürk) adı, sevgi ve hürmet içinde ebedî olarak yaşayacaktır (Şiddetli alkışlar). Şükran ve tazim hislerimi söylemeğe çalışın sözlerimin sizin muhabbet ve takdir duy-

gularımızı da aksettirdiğine kaniim (Alkışlar).

Muhterem arkadaşlar; Devlet ve milletimizin insaniyet ve medeniyetin asil hedeflerine doğru durmadan ilerleyip yükseleceğine kat'î inancım vardır (Bravo sesleri, sürekli alkışlar).

Büyük ve kahraman bir milletin hizmetinde bulunuyoruz: Türk vatanının bölünmez, hiç bir tecavüze tahammül etmez, hiç bir zor karşısında milli haklarından vazgeçmez mahiyeti, her zamandan ziyade taze ve canlıdır (Alkışlar, bravo sesleri).

Türk milleti Devlet kurmak, vatan korumak kudretinde, kendi cevherindeki kıymet ve faziletlere istinad eden yapıcı ve yaratıcı bir millettir (Alkışlar).

Sulh ve terakki yoluna bütün gayretlerini asil bir surette vakfetmiş olan milletimiz mecbur olursa, kendisi ve şanlı ordusu geçmiş kahramanların hayranlığını celbedecek yeni kahramanlarla dolu olan fedakâr göğsünü en parlak zaferlerle süslemeğe hazırdır (Her zaman sesleri, şiddetli ve sürekli alkışlar).

Türk milletini az zamanda büyük bir medeniyet seviyesine yükseltmiş, Türk milletine en kısa yoldan temiz cemiyet hayatını, feyizli terakki yollarını açmış olan inkılâplar, kalb ve vic-

danımızın en aziz varlıklarıdır (Alkışlar).

Arkadaşlarım,

Millet hizmetinde vazifelerin iyi ifa olunmasını emel edinmek başlıca kaygımızdır.

Sükûn, istikrar ve emniyet içinde çalışmaktan başka arzusu olmayan milletimizi anarşiden ve cebirden uzak, bütün vatandaşlar için müsavı bir emniyet havası içinde bulundurmağı, Cümhuriyetin en kıymetli nimeti biliyoruz (Bravo sesleri, alkışlar).

Vatandaşlar arasında muhabbeti genişletmek ve derinleştirmeye, en şerefli vazife sayıyoruz (Alkışlar).

Arkadaşlar,

Türk milletinin en feyizli hazinesi : Büyük Millet Meclisidir. Geçmişte büyük zorlukları yenmiş olan Türkiye Büyük Millet Meclisi, gelecekte de büyük saadetlerin, zafer ve muvaffakiyetlerin başlıca kaynağı olacaktır (Allah seni var etsin sesleri, şiddetli ve sürekli alkışlar).

BAŞKAN — Pazartesi günü içtimamız zaten mukarrerdi. O gün içtima etmek üzere inikada nihayet veriyorum.

Kapanma saati : 12,20